

Manyam Franchised Tests

KISWAHILI 2012

| KCPE

| REVISIONS

NAME..... SCHOOL..... DATE.....

Maswali 1 mpaka 15

Soma vifungu vifuatavyo. Vina nafasi 1 hadi 15. Umepewa majibu manne hapo. Chagua jibu lifaalo zaidi kati ya yale uliyopewa.

Kiswahili ni mojawapo ya lugha ___1___ wazungumzaji wengi. Lugha ya Kiswahili ___2___ zama za ukoloni ___3___ Waafrika dhidi ya wakoloni.

Hatua ya kukifanya Kiswahili lugha rasmi nchini Kenya ___4___ hadi ya lugha husika. ___5___ hapo awali, tunatarajia Kiswahili kutumiwa ___6___ na Kiingereza katika shughuli za kiofisi. Hata hivyo, ___7___; patakuwa na haja ya kutafsiriwa kwa makala mengi kwa Kiswahili.

1. A. yenye   B. zenye   C. wenye   D. chenye
2. A. Ingekuwa imetumiwa   B. ilikuwa imetumiwa
C. ingekuwa ikitumiwa   D. ilikuwa ikitumiwa
3. A. kuwatambulisha na kuwaunganisha   B. kuwahamasisha na kuwalinganisha
C. kuwadumisha na kuwajenga   D. kuwastawisha na kuwalenga
4. A. imeieneza   B. imeitia fora   C. imeikweza   D. imeivika kilemba
5. A. Licha ya   B. Bighairi ya   C. Mbali na   D. kinyume na
6. A. mtawalia   B. mkabala   C. sadakta   D. sambamba
7. A. hakuna msiba usiokuwa na mwenziwe   B. hakuna marefu yasiyokuwa na ncha
C. hakuna bamvua lisilo usubi   D. hakuna kubwa lisoshindwa

Mtoto ana haki ___8___. Anastahili ___9___ vizuri ili kuifaa jamii ___10___. Tabia ya motto ___11___ na jamii, hivyo tunaweza kudai kuwa mtoto ni zao la jamii. ___12___, mtoto ana haki ya lische bora ___13___ nguvu, yaani, ___14___, na kumwezesha kujikinga na maradhi kama vile ___15___. Ugonjwa huu husababishwa na kula chakula ambacho kina upungufu wa viinilishe.

8. A. maradufu   B. akali   C. anuwai   D. maridhia
9. A. kukidhiwa   B. kutunukiwa   C. kuengaengwa   D. kutunzwa
10. A. yetu   B. yake   C. yangu   D. yenu
11. A. huathirika   B. huathiria   C. huathirirana   D. huathiriwa
12. A. Aidha   B. Aghalabu   C. yamkini   D. Penguin

13. A. Litakaompa B. itakapompa C. litakalompa D. itakayompa
 14. A. azma B. ilhamu C. siha D. hima
 15. A. safura B. utapiamlo C. surua D. tetekuwanga

Kutoka swali 16-mpaka 30, chagua jibu lililo sahihi

16. maneno yafuatayo yanafuatana vipi katika kamusi?
 (i) muhibu
 (ii) muhtasari
 (iii) muhali
 (iv) muhula
 A. (iii), (ii), (i), (iv)
 B. (iii), (i), (ii), (iv)
 C. (iv), (i), (ii), (iii)
 D. (iv), (ii), (i), (iii)
17. Umoja wa ; "nywele zao ndefu ziliwavutia," ni:
 A. Nywele yake ni ndefu iliwavutia
 B. Nywele zake ndefu zilimvutia
 C. Unywele wake mrefu uliwavutia
 D. Unywele wake mrefu ulimvutia
18. Chagua jibu lenye nomino zilizo katika ngeli ya I-I pekee
 A. kahawa, fedha;
 B. chumvi, chupa;
 C. mali, chai;
 D. sukari, mvua
19. Ni jibu lipi lenye maelezo sahihi?
 A. Muundi ni sehemu ya mkono kuanzia begani hadi kwenye kiwiko
 B. kitengele ni sehemu ya mwisho ya mkono yenye vidole
 C. Nyonga ni sehemu ya juu ya kiuno
 D. Paji ni sehemu ya juu ya kichwa
20. Hisani ni kwa wema na kunadi ni kwa:
 A. kuuza;
 B. kutangaza;
 C. kusambaza;
 D. kuchuuza
21. Chagua kinyume cha: Wageni waliwasili kabla ya eropleni kupaa.'
 A. Wenyenji waliondoka baada ya eropleni kutua
 B. Wenyenji waliondoka kabla ya eropleni kutua
 C. Wageni waliondoka kabla ya eropleni kutua
 D. Wageni waliondoka baada ya eropleni kutua
22. Tikiti, limau na fenesi ni matunda ilhali wimbi, mahindi na mtama ni:
 A. miti;
 B. vyakula;
 C. nafaka;
 D. mbegu
23. $\frac{6}{9}$ kwa maneno ni:
 A. sudusi sita;
 B. tusui sita;
 C. tusui tisa;
 D. sudusi tisa

24. Kukanusha kwa: "Nyungu iliyonunuliwa iliuzwa tena," ni:
- Nyungu iliyonunuliwa haijauzwa tena
  - Nyungu iliyonunuliwa haikuuzwa tena
  - Nyungu isiyonunuliwa haijauzwa tena
  - nyungu isiyonunuliwa haikuuzwa tena
25. Ni jibu lipi ambalo si aina ya shairi?
- kibwagizo;
  - tathlia;
  - ngonjera;
  - tarbia
26. Onyesha sentensi yenye kielezi cha mahali
- Hukimbizana mara kwa mara
  - Wanafunzi watafuzu mwakani
  - Kambo alisafiri kwa gari
  - Tulielekezwa pembezoni
27. Kiambishi 'ka' katika sentensi: "Alienda shuleni akasome Kiswahili," kinaonyesha:
- kufuatana kwa matukio;
  - kulazimika;
  - kusudi;
  - kutegemeana kwa matendo
28. Chagua kundi linaloonyesha kitenzi kilichoundwa kutokana na kivumishi
- Mvumilivu – uvumilivu
  - Mwaminifu – aminika;
  - Mapishi – pikika
  - Wacheshi – ucheshi
29. Kitara ni upanga mwembamba wa kuongozea gwaride. Kitara vile vile ni:
- sehemu iliyotengenezwa kukaushia mbegu;
  - chombo kitumiwacho kufungia mlango;
  - nazi changa ambayo haijawa dafu;
  - sehemu inayopandwa mimea au miche
30. Chagua sentensi ambayo imetumia 'na' kama kiunganishi
- Wafanyikazi wote wameitwa na nokoa shambani
  - Wafanyikazi waliokuja wanajulikana na nokoa wao
  - Wafanyakazi na nokoa wao wanalima shamba
  - Wafanyakazi walikuwa na matumaini ya kumwona nokoa

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu maswali 31 mpaka 40

Kuna aina mbili kuu za misitu. Ipo ile ya kiasili kama vile Msitu wa Karura na Msitu wa Mau. Hali kadhalika, ipo misitu ya kupandwa kama ile ya Kinale na Webuye. Misitu ni hazina kubwa kwa jamii yoyote ile. Kila mwanajamii anapaswa kujivunia misitu.

Misitu husheheni miti ya aina nyingi ambayo, pamoja na kuwa makazi ya wanyama, hutoa vyakula kama vile matunda na majani ambayo huwafaidi binadamu na viumbe wengine. Bila misitu binadamu na wanyama wangeangamia.

Misitu ni kivutio cha watalii. Watalii kutoka ndani na nje ya nchi huzuru misitu na mbuga mbalimbali za wanyama kuajibia uzuri wake. Watalii hawa hulipa fedha za kigeni ambazo hutumiwa kuanzisha miradi ya kiuchumi kama vile kustawisha miundomsingi.

Fauka ya hayo, misitu husafisha hewa na kurembesha mandhari wanamoishi binadamu. Rangi ya kijani kibichi na maua yenye rangi tofautitofauti hufanya mazingira kupendeza hata yakitazamwa kwa mbali. Mandhari yasiyo na miti hayakosi urembo tu, bali huwa wazi kiasi kwamba hata mapaa ya majengo yaliyo hapo wakati mwingine hupeperushwa na upepo mkali.

Vipindi virefu vya jua huwanyima viumbe starehe na huweza kusababisha saratani ya ngozi kwa binadamu. Miti hufanya vivuli ambavyo huwakinga watu na wanyama dhidi ya miale ya jua. Isitoshe, si ajabu kuwa mahali ambapo pana miti mingi kwa kawaida hupata mvua hata wakati usio wa majira ya mvua kwingineko.

Sekta ya tiba imefaisika si haba kutokana na miti. Matabibu wa kienyeji na hata wa kisiasa hutumia mizizi, majani na magome ya miti kutengenezea dawa. Miti kama vile mwarubaini hutibu magonjwa mengi. Hivi sasa magonjwa kama vile bolisukari, shinikizo la damu na ugonjwa wa figo **yameweza kudhibitiwa** kwa kutumia dawa zinazotokana na miti. Inasemekana kuwa hata nyoka humtibu nyoka mwenzake kwa majani!

Miti hutumiwa viwandani kutengenezea bidhaa kama vile karatasi na samani. Viwanda hivi hutoa ajira kwa maelfu ya raia, hivyo kupunguza makali ya uhaba wa nafasi za kazi nchini.

Ni wazi kuwa uhifadhi wa misitu una manufaa tumbi nzima kwa binadamu. Hata hivyo, binadamu mwenyewe ndiye anayeiangamiza misitu yenyewe. Watu wenye mate ya fisi wamekata miti kiholela kwa ajili ya kupata kuni na kuchomea makaa ya kuuza. La kusikitisha ni kwamba watu hawa **hawadiriki** kupanda miti mingine kufidia ile waliyoikata. Wengine kwa kutojua wanajilipia makaa, hupanda miti ambayo inakausha vyanzo vya maji na kuchangia kuenea kwa kasi kwa jangwa. Hali kadhalika, wapo warimna asali ambao katika juhudi zao za kurina husababisha kuteketea kwa misitu.

Kifungu cha katiba kinachohusu mazingira na mali ya sili kinasisitiza suala la uhifadhi wa mazingira. Kila mwanajamii basi ana jukumu la kuulinda misitu na kuepuka mazoea ambayo yanaiangamiza, la sivyo tutakuwa tunajichimbia kaburi.

31. Kulingana na kifungu, mchango wa utalii kwa jumla ni:

- A. Kuongeza fedha za kigeni kwenye mbuga;
- B. kuboresha miundo msingi kwenye msitu;
- C. kuimarisha uchumi wan chi;
- D. Kuwekeza miradi ya nchi

32. Chagua hasara za kutohifadhi misitu kwa mujibu wa kifungu

- A. kunyauka kwa majani, kupoteza urembo;
- B. kuporomoka kwa majengo, kupoteza mvuto
- C. mahali pakavu, kuchukiza kwa mazingira;

D. upepo mkali, kunyauka kwa maua

33. Ni jibu lipi sahihi kulingana na kifungu?

- A. Dawa za kienyeji huonya kabisa magonjwa mengi sugu
- B. Kuhifadhi misitu kunaweza kuchangia kuongezeka kwa nafasi za kazi
- C. Mahali penye miti mingi hupata mvua inayotegemewa kila mara
- D. Kuwa na vipindi vya jua kali kunaweza kusababisha saratani

34. Kifungu kinasema kuwa miti hutumiwa:

- A. kutengenezea kawi na kuwasetiri viumbe;
- B. kuunda samani na kuhifadhi maji
- C. kusafisha hewa na kufanikisha majengo;

- D. kuvuta mvua na kuburudisha viumbe
35. Maana ya methali, "**Mwiba wa kujichoma hauambiwi pole,**" imedhihiriki katika kifungu kwa vile:
- A. Watu ndio wanaojisababishia hali mbaya ya ukame kwa kupuuza umuhimu wa miti
- B. Watu ndio wanaojisababishia hali mbaya ya ukame kwa kupuuza umuhimu wa misitu
- C. Watu ndio wanaojikaushia visima kwa kupanda miti isiyofaa
- D. Watu ndio wanaojichomea misitu kwa kurina pasipostahili
36. Mwandishi anaonyesha kuwa kichocheo **kikuu** cha kukata miti ni:
- A. kuwa na haja ya kuuza makaa;
- B. kuwa na hamu ya kupata asali;
- C. kuwa na tama ya mali
- D. kuwa na mahitaji ya kuni
37. Ni jibu lipi ambalo **si sahihi** kulingana na aya ya **nane?**
- A. Ukataji miti unapaswa kuandamana na upandaji miti upya
- B. Shughuli yenye faida huweza kuishia kuwa janga
- C. Ukosefu wa maarifa unaweza kusababisha hasara
- D. Jaribio la kupanda miti linastahili kuepuka panapotolewa maji
38. Kulingana na aya ya mwisho:
- A. Mazingira huhifadhiwa kupitia kwa kifungu cha katika
- B. Mwanajamii hujiletea majuto kwa kutoepuka mienendo isiyokubalika
- C. Mazingira huharibiwa na hulka zisizofaa za binadamu
- D. Mwanajamii anastahili kufuata mshawasha wa katiba
39. Kwa mujibu wa taarifa, '**yameweza kudhibitiwa**', ina maana:
- A. Yameweza kuondolewa;
- B. Yameweza kuzuiliwa;
- C. Yameweza kutibiwa yote;
- D. Yameweza kupuunguzwa yote
40. Maana ya, '**hawadiriki**', kulingana na kifungu ni;
- A. Hawawahi
- B. Hawaambulii
- C. Hawarauki
- D. Hawawazii

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu maswali 41 mpaka 50

Tenga alizaliwa katika mazingira ya neema, furaha na uchangamfu. Wazazi wake Bwana Mtanga na Bi Zuhura walikuwa wakwasi wa kutajika katika janibu hizo, si kwa mali tu bali kwa nyoyo zao zilizokuwa tayari kila mara kuwakarimu wanakijjikwa lolote.

Bwana Mtanga na Bi Zuhura hawakulala maskini wakaamka matajiri. Mtanga alianza kama tarishi katika Makavazi ya Umma. Ingawa hii ilikuwa kazi ya kijungu jiko mekoni, mtanga **hakwenda nguu**; alijitahidi kwa vyovyote vile kujinyanyua. Akajisajili kwa kosi mbalimbali za usimamizi mashirika ya umma. Jitihada zake zikazaa matunda. akapandishwa mwaka baada ya mwingine hadi akawa msimamizi wa Makavazi ya Umma. Baadaye akaajiriwa na shirika la Msalaba Mwekundu kama mkurugenzi wa Huduma za Kijamii.

Bi Zuhura naye, baada ya kuhitimu masomo ya shule ya upili. alisomea taaluma ya ukutubi na baadaye kuajiriwa katika maktaba ya chuo kikuu cha Tungama. Hapa Zuhura alitambua kuwa amepata nafasi adimu ya kuutia makali ubongo wake. Akajisajili kwa kosi ya kuhitimu shahada ya daraja la kwanza katika taalumahii. Wakuu wake kazini wakavutiwa na jitihada zake na kumpandisha cheo, akawa Muktubi Mkuu.

Wakati Bwana Mtanga na Bi. Zuhura walipokuwa wakijiendeleza kitaaluma na kiuchumi. Tenga naye alikuwa anajukulia tu kama uyoga bila mpalilizi. Nyadhifa za wazazi wake zilimpokonya Tenga ushirika wa wazazi wake. Ile michezo yake na wazazi wake kabla ya chajio, yale matembezi ya kila Jumapili...yote yakatoweka. Baba na mama wakawa wanarudi nyumbani baada ya saa nne usiku wakiwa wametoka kwenye masomo ya kuupigia msasa ujuzi wao; jumamosi na Jumapili wana majadiliano na wanafunzi wenzao. Nyakati nyingine wazazi wote wawili walikuwa kwenye safari za kizazi. Nyakati kama hizi Tenga angepeleka kwa shangazi ambako angekaa na kijikazi wake kwa wiki tatu; anaenda shuleni na kurudi huko huko kwa shangazi

Wahenga walisema kwamba, akosaye la mama hata la mbwa huamwa. Pengo la malezi lililoachwa na wazazi wa Tenga lilijazwa na walezi wengine, wakiwemo vijikazi, shangazi, marika, walimu, majirani na hata vibonzo! Tenga alijifunza mengi kutokana na walezi hawa. Alifunzwa namna ya kupigana miereka, kutumia ujanja kujitoa katika matatizo, kutumia maneno makali **kujihami** alipochokozwa na wenzake, pamoja na mitindo mbalimbali ya kujinadhifisha.

Mafunzo ambayo Tenga aliyapata, hasa kutoka kwa marika, yaliutia ila mwenendo na uhusiano wake na walimu. Darasani akawa haishi kuvuruga masomo kwani kila mara angetenda kituko ili mwalimu na wanafunzi waubani uwepo wake. Vituko hivi vilisababisha kudorora kwa alama zake. Walimu wakajaribu kuurekebisha utundu wake lakini zikawa kama juhudi za mfa-maji. **Tabia ya Tenga haikuwa ufa tena bali ukuta ambao ulihitaji kujengwa upya.** Mkuu wa Idara ya Ushauri na Uelekezaji shuleni ilibidi ahusishwe. Akamhoji Tenga na kupambaukiwa kuwa vitendo vya Tenga vilikuwa na asili ambayo ilihitaji kuchunguzwa. Akampendekeza mwalimu wa darasa kuwashirikisha wazazi katika kutafuta mbinu za kumwelekeza Tenga zaidi.

Bwana mtanga na mkewe Zuhura walipoambiwa kuhusu hali ya Tenga walipigwa na bumbuazi. Hawahuwa wameyawazia madhara ya kutoshiriki kikamilifu katika malezi ya mtoto wao. Mwalimu aliwaambia ya kwamba nusura Tenga aingizwe na wenzake katika matumizi ya dawa za kulevya lakini akakataa na kusema kuwa hata babake hakujaribu kutumia kileo chochote. Wazazi waliona haya na kujilaumu. Hata hivyo walishukuru ya kwamba walimu waliyagundua matatizo haya kabla hayajaiangamiza familia yao.

41. Chagua jibu sahihi kwa mujibu wa kifungu Bwana Mtanga na Bi Zuhura;
- A. walimlea Tenga kwa kushauriana, walikuwa mashuhuri
- B. walimlea Tenga kwa kuchangamkiana walikuwa maarufu
- C. Waliingiliana vyema na majirani, walipenda kusaidia;
- D. waliingiliana vyema na walimu, walipenda kutoa
- A. uwabikaji wao katika shughuli zao;
- B. kupata vyeo katika madaraja tofauti tofauti
- C. kupata shahada na stashahada mbalimbali
- D. uwabikaji wao katika taaluma zao
43. Wazo **kuu** linajitokeza katika aya ya **nne** ni kwamba:
- A. Jambo lolote likifanywa bila ushirikiano huweza kuleta madhara

42. Utajiri wa wazazi wa Tenga ulitokana na:

- B. Jambo lolote likifanywa bila kipimo huweza kuleta madhara
- C. Jambo lolote likifanywa bila utulivu huweza kuleta madhara
- D. Jambo lolote likifanywa bila mtazamo huweza kuleta madhara
44. Kifungu kinaonyesha kuwa ukosefu wa malezi bora husababisha:
- A. kupigana miereka daima ili kupata maslahi
- B. kudhoofika kwa maadili
- C. kuharibu masomo darasani ili kuonekana kote
- D. kuharibika kwa urafiki
45. **"Tabia ya Tenga haikuwa ufa tena bali ukuta ambao ulihitaji kujengwa upya"**ina maana:
- A. Tabia ya Tenga ilikuwa imeharibika kabisa kiasi cha kuhitaji kurekebishwa kikamilifu
- B. Tabia ya Tenga ilikuwa imeharibika kabisa kiasi cha kuhitaji kurekebishwa kikamilifu
- C. Tabia ya Tenga ilihitaji kushughulikiwa kikamilifu
- D. Tabia ya Tenga ilihitaji kutambuliwa kikamilifu
46. Kwa mujibu wa kifungu, Idara ya Ushauri na Uelekazaji inasaidia katika malezi kwa:
- A. kuwahoji vijana na kuwaita wazazi wao;
- B. kutambua matatizo ya vijana na kuonyesha mbinu za kuwashirikisha
- C. kutambua matatizo ya vijana na kuangazia mbinu za kuyasuluhisha
- D. kuwahoji vijana na kuwaambia matatizo yao
47. Kulingana na aya ya mwisho, wazazi wa Tenga:
- A. Hawakujua umuhimu wa kuishi karibu na mtoto wao
- B. Walipuuza umuhimu wa ushirika wa karibu na walezi wao
- C. Walipuuza umuhimu wa ushirika wa karibu na mtoto wao
- D. Hawakujua umuhimu wa kuishi karibu na walezi wao
48. Chagua jibu linaloonyesha sifa za Tenga
- A. mcheshi, mwenye kupenda wazazi
- B. mwenye mapenzi ya dhati, anayetafuta kushirikishwa
- C. mchangamfu, mwenye kupenda unadhifu
- D. mwenye msimamo imara, anayetafuta kutambuliwa
49. Kisawe cha, **'hakwenda nguu'**, ni
- A. hakujitia kapuni
- B. hakujitia hamnazo
- C. hakufa moyo
- D. hakufa kikondoo
50. Maana ya, **'kujihami'** kwa mujibu wa kifungu ni
- A. kujitetea
- B. kujinasua
- C. kujihadhari
- D. kujizatiti